EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 23.5.2022.
COM(2022) 604 final

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o nacionalnom programu reformi Cipra za 2022. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Cipra za 2022.

{SWD(2022) 604 final} - {SWD(2022) 640 final}

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o nacionalnom programu reformi Cipra za 2022. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Cipra za 2022.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika[1], a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža[2], a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

(1) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća[3], kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom za oporavak i otpornost pruža se financijska potpora provedbi reformi i ulaganja i generira fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima Unije. Mehanizam doprinosi gospodarskom oporavku i provedbi održivih reformi i ulaganja kojima se potiče rast, posebno u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije, uz jačanje otpornosti i potencijalnog rasta gospodarstava država članica. Pomaže i jačanju održivih javnih financija te poticanju rasta i otvaranja radnih mjesta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. Maksimalni financijski doprinos po državi članici u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost ažuriran je [XX] lipnja 2022., u skladu s člankom 11. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/241.

(2) Komisija je 24. studenoga 2021. donijela Godišnji pregled održivog rasta, čime je označen početak Europskog semestra 2022. za koordinaciju ekonomskih politika. Uzela je u obzir zajedničku predanost daljnjoj provedbi europskog stupa socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017.,

[1] SL L 209, 2.8.1997., str. 1.
[2] SL L 306, 23.11.2011., str. 25.
[3] Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17.).

ponovno potvrđenu na socijalnom samitu u Portu u svibnju 2021. Europsko vijeće potvrdilo je 25.ožujka 2022. prioritete Godišnjeg pregleda održivog rasta 2022. Komisija je 24. studenoga 2021. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela i Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojem je utvrđeno da je Cipar jedna od država članica za koje je potrebno detaljno preispitivanje[4]. Komisija je istog dana donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Vijeće donijelo 5. travnja 2022., kao i Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2022. u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načela europskog stupa socijalnih prava, koji je Vijeće donijelo 14. ožujka 2022.

(3) Ruska invazija na Ukrajinu, koja je uslijedila nakon globalne pandemije, znatno je izmijenila geopolitički i gospodarski kontekst. Posljedice invazije na gospodarstva država članica očituju se primjerice u višim cijenama energenata i hrane te slabijim izgledima za rast. Više cijene energije posebno opterećuju najranjivija kućanstva koja žive u energetskom siromaštvu ili su izložena riziku od energetskog siromaštva. EU se suočava i s dosad nezabilježenim priljevom osoba koje bježe iz Ukrajine. U tom je kontekstu 4. ožujka 2022. prvi put aktivirana primjena[5] Direktive o privremenoj zaštiti, kojom se raseljenim osobama iz Ukrajine daje pravo na zakonit boravak u EU-u, kao i pristup obrazovanju i izobrazbi, tržištu rada, zdravstvu, stanovanju i socijalnoj skrbi.

(4) Uzimajući u obzir gospodarsku i geopolitičku situaciju koja se ubrzano mijenja, europski semestar u 2022. nastavlja opsežnu koordinaciju ekonomskih politika i politika zapošljavanja te se istodobno razvija u skladu sa zahtjevima provedbe Mehanizma za oporavak i otpornost, kako je navedeno u Godišnjem pregledu održivog rasta 2022. Provedba donesenih planova za oporavak i otpornost ključna je za ostvarivanje prioriteta politika u postupku europskog semestra jer se planovi odnose na sve ili znatan dio relevantnih preporuka za pojedinu zemlju izdanih u ciklusima semestra 2019. i 2020. Preporuke za pojedinu zemlju iz 2019. i 2020. i dalje su jednako relevantne i za planove za oporavak i otpornost koji su revidirani, ažurirani ili izmijenjeni u skladu s člancima 14., 18. i 21. Uredbe (EU) 2021/241, uz sve preporuke za pojedinu zemlju izdane do datuma dostave izmijenjenog plana.

(5) Opća klauzula o odstupanju primjenjuje se od ožujka 2020.[6]. Komisija je u svojoj Komunikaciji od 3. ožujka 2021.[7] iznijela stajalište da bi odluku o deaktivaciji ili nastavku primjene opće klauzule o odstupanju trebalo donijeti u okviru ukupne ocjene stanja gospodarstva, pri čemu bi ključni kvantitativni kriterij bio razina gospodarske aktivnosti u Uniji ili europodručju u usporedbi s razinama prije krize (krajem 2019.). Povećana neizvjesnost i znatni negativni rizici za gospodarske izglede u kontekstu rata u Europi, dosad nezabilježeno povećanje cijena energije i kontinuirani poremećaji u lancu opskrbe opravdavaju produljenje opće klauzule o odstupanju u okviru Pakta o stabilnosti i rastu tijekom 2023.

---

4 Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža, SL L 306, 23.11.2011., str. 25.

5 Provedbena odluka Vijeća (EU) 2022/382 od 4. ožujka 2022. o utvrđivanju postojanja masovnog priljeva raseljenih osoba iz Ukrajine u smislu članka 5. Direktive 2001/55/EZ koja ima učinak uvođenja privremene zaštite, SL L 71, 4.3.2022., str. 1.

6 Komunikacija Komisije Vijeću o aktivaciji opće klauzule o odstupanju Pakta o stabilnosti i rastu, Bruxelles, 20.3.2020., COM(2020) 123 final.

7 Komunikacija Komisije Vijeću „Godinu dana od izbijanja pandemije bolesti COVID-19: odgovor u okviru fiskalne politike”, Bruxelles, 3.3.2021., COM(2021) 105 final.

(6) U skladu s pristupom iz mišljenja Vijeća od 18. lipnja 2021. o Programu stabilnosti za 2021. smjer fiskalne politike trenutačno se najbolje mjeri kao promjena primarnih rashoda (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda), isključujući privremene hitne mjere uvedene zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19, ali uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratnim sredstvima) iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima drugih fondova EU-a, u odnosu na srednjoročni potencijalni rast[8]. Kako bi se ocijenilo je li nacionalna fiskalna politika razborita i potiče li se njezinim sastavom održiv oporavak u skladu sa zelenom i digitalnom tranzicijom, uz opći smjer fiskalne politike pozornost se posvećuje i razvoju primarnih tekućih rashoda koje financira država[9] (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda i privremenih hitnih mjera uvedenih zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19) i razvoju ulaganja.

(7) Komisija je 2. ožujka 2022. donijela Komunikaciju s općim smjernicama za fiskalnu politiku u 2023., čiji je cilj poduprijeti pripremu programa stabilnosti i konvergencije država članica te time poboljšati usklađivanje politika[10]. Komisija je napomenula, na temelju makroekonomskih izgleda iz zimske prognoze 2022., da smatra da je prijelaz s ukupno poticajnog smjera fiskalne politike u razdoblju 2020.–2022. na uglavnom neutralan opći smjer fiskalne politike primjeren za 2023., uz spremnost na reagiranje na promjenjivo gospodarsko stanje. Komisija je najavila da bi se fiskalne preporuke za 2023. trebale i dalje razlikovati po državama članicama te bi se u njima trebalo voditi računa o mogućim prelijevanjima među državama. Komisija je pozvala države članice da smjernice uzmu u obzir u svojim programima stabilnosti i konvergencije. Komisija se obvezala da će pomno pratiti gospodarska kretanja i prema potrebi prilagoditi svoje smjernice politika, a najkasnije u okviru proljetnog paketa europskog semestra potkraj svibnja 2022.

(8) U pogledu fiskalnih smjernica od 2. ožujka 2022., u fiskalnim preporukama za 2023. uzimaju se u obzir pogoršani gospodarski izgledi, povećana neizvjesnost i dodatni negativni rizici te viša inflacija u usporedbi sa zimskom prognozom. Na temelju tih razmatranja, fiskalnim se odgovorom moraju povećati javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju i energetsku sigurnost te održati kupovna moć najugroženijih kućanstava kako bi se ublažio učinak povećanja cijena energije i pomoglo ograničiti inflacijski pritisak od učinaka drugog kruga ciljanih i privremenih mjera; fiskalna politika trebala bi ostati fleksibilna radi prilagodbe okolnostima koje se brzo mijenjaju i trebala bi se razlikovati po državama članicama, ovisno o njihovoj fiskalnoj i gospodarskoj situaciji, među ostalim u pogledu izloženosti krizi i priljevu raseljenih osoba iz Ukrajine.

(9) Cipar je 17. svibnja 2021. u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241 Komisiji dostavio svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost. Na temelju članka 19. Uredbe (EU) 2021/241 Komisija je ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. toj uredbi. Vijeće je 20. srpnja 2021. donijelo Odluku o odobrenju ocjene

[8] Procjene o smjeru fiskalne politike i njezinim komponentama u ovoj preporuci Komisijine su procjene koje se temelje na pretpostavkama iz Komisijine proljetne prognoze 2022. Komisijine procjene srednjoročnog potencijalnog rasta ne uključuju pozitivan učinak reformi u okviru plana za oporavak i otpornost koje mogu potaknuti potencijalni rast.

[9] Ne financira se bespovratnim sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima drugih fondova EU-a.

[10] Komunikacija Komisije Vijeću: Smjernice za fiskalnu politiku za 2023., Bruxelles, 2.3.2022., COM(2022) 85 final.

plana za oporavak i otpornost Cipra[11]. Isplata obroka ovisi o odluci Komisije, donesenoj u skladu s člankom 24. stavkom 5. Uredbe (EU) 2021/241, da je Cipar u zadovoljavajućoj mjeri ostvario relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Ostvarenje u zadovoljavajućoj mjeri podrazumijeva da mjere povezane s ostvarenim ključnim etapama i ciljnim vrijednostima nisu ukinute.

(10) Cipar je 5. svibnja 2022. dostavio Nacionalni program reformi za 2022., a 2. svibnja 2022. Program stabilnosti za 2022., u skladu s člankom 4. Uredbe (EZ) br. 1466/97. Zbog njihove uzajamne povezanosti, ta su dva programa ocijenjena zajedno. U skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241, u Nacionalnom programu reformi za 2022. uzima se u obzir i polugodišnje izvješće Cipra o ostvarenom napretku u provedbi plana za oporavak i otpornost.

(11) Komisija je 23. svibnja 2022. objavila Izvješće za Cipar[12] za 2022. Ocijenila je napredak Cipra u smislu relevantnih preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo 2019., 2020. i 2021. te je analizirala provedbu plana za oporavak i otpornost Cipra na temelju tablice pokazatelja oporavka i otpornosti. Na temelju te analize, u izvješću su utvrđeni nedostaci u pogledu izazova koji nisu obuhvaćeni ili su samo djelomično obuhvaćeni planom za oporavak i otpornost, kao i novi i nadolazeći izazovi, uključujući one koji proizlaze iz ruske invazije na Ukrajinu. Ocijenila je i napredak Cipra u provedbi europskog stupa socijalnih prava i postizanju glavnih ciljeva EU-a u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina i smanjenja siromaštva, kao i napredak u ostvarenju UN-ovih ciljeva održivog razvoja.

(12) Komisija je provela detaljno preispitivanje za Cipar u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011 i objavila rezultate 23. svibnja 2022.[13]. Komisija je zaključila da na Cipru postoje prekomjerne makroekonomske neravnoteže. Konkretno, velik deficit tekućeg računa znatno se povećao tijekom krize uzrokovane bolešću COVID-19, što je dodatno opteretilo ionako visok vanjski javni i privatni dug, dok su neprihodonosni krediti u financijskom sektoru, unatoč znatnom smanjenju, i dalje visoki.

(13) Cipar je 2. svibnja 2022. dostavio svoj Program stabilnosti za 2022. Vijeće je ispitalo ciparski Program stabilnosti za 2022. i njegovo je mišljenje osobito vidljivo u preporuci 1. u nastavku.

(14) Vijeće je 20. srpnja 2020. Cipru preporučilo da 2020. i 2021. u skladu s općom klauzulom o odstupanju poduzme sve potrebne mjere za djelotvoran odgovor na pandemiju, održavanje gospodarstva i potporu oporavku koji će uslijediti. Preporučilo je i da Cipar, kada to gospodarski uvjeti dopuste, provodi fiskalne politike s ciljem postizanja razboritih srednjoročnih fiskalnih pozicija i osiguravanja održivosti duga, uz istodobno poticanje ulaganja. Prema podacima koje je potvrdio Eurostat, deficit opće države na Cipru smanjio se u 2021. na 1,7 % BDP-a s 5,8 % u 2020. Odgovor Cipra u okviru fiskalne politike pridonio je gospodarskom oporavku u 2021., a privremene mjere hitne potpore povećale su se s 3,6 % BDP-a u 2020. na 3,9 % u 2021. Mjere koje je Cipar poduzeo u 2021. u skladu su s Preporukom Vijeća od 20. srpnja 2020. Diskrecijske mjere koje je vlada donijela 2020. i 2021. bile su privremene ili popraćene kompenzacijskim mjerama. Prema podacima koje je potvrdio Eurostat, dug opće države u 2021. iznosio je 103,6 % BDP-a.

---

11 Provedbena odluka Vijeća od 20. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Cipra (ST 10686/2021; ST 10686/2021 ADD 1).

12 SWD(2022) 604 final.

13 SWD(2022) 628 final.

(15) Makroekonomski scenarij na kojem se temelje proračunske projekcije u Programu stabilnosti za 2022. je realan. Vlada predviđa da će se realni BDP povećati za 2,7 % u 2022. i za 3,8 % u 2023. Za usporedbu, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. predviđa se niži rast realnog BDP-a, i to 2,3 % u 2022. i 3,5 % u 2023., uglavnom zbog očekivane slabije vanjske potražnje u Komisijinoj prognozi, što znači negativan doprinos neto izvoza u odnosu na slab doprinos u Programu stabilnosti za 2022. Vlada u svojem Programu stabilnosti za 2022. očekuje da će Cipar postići uravnoteženo stanje proračuna u 2022. i proračunski suficit od 0,4 % BDP-a u 2023. Povećanje u 2022. pretežno je posljedica ukidanja većine hitnih mjera. Prema Programu očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u smanjiti na 93,9 % u 2022. i na 88,2 % do 2023. Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. predviđa se državni deficit od 0,3 % BDP-a za 2022. i 0,2 % za 2023. To je niže od salda predviđenih u Programu stabilnosti za 2022., uglavnom zbog konzervativnijih predviđanja poreznih prihoda u Komisijinoj prognozi. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. predviđa se uglavnom sličan udio duga opće države u BDP-u od 93,9 % u 2022. i 88,8 % u 2023.

Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2022. trenutačno se procjenjuje da će prosječni srednjoročni (desetogodišnji) potencijalni rast proizvodnje iznositi 2,6 %. Međutim, ta procjena ne uključuje učinak reformi u okviru Plana za oporavak i otpornost koje mogu potaknuti potencijalni gospodarski rast Cipra.

(16) Vlada je 2022. postupno ukinula većinu mjera poduzetih kao odgovor na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19, pa se predviđa da će se privremene mjere hitne potpore smanjiti s 3,9 % BDP-a u 2021. na 0,1 % BDP-a u 2022. Na državni deficit utječu mjere donesene radi ublažavanja gospodarskih i socijalnih posljedica povećanja cijena energije, koje se u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. procjenjuju na 0,2 % BDP-a u 2022., a u 2023.[14] se očekuje njihovo postupno ukidanje. Te se mjere uglavnom sastoje od socijalnih transfera siromašnijim kućanstvima, smanjenja neizravnih poreza na potrošnju energije i ograničenja maloprodajnih i veleprodajnih cijena. Bile su najavljene kao privremene, no u slučaju da cijene energije ostanu povišene i 2023., neke od njih mogle bi se nastaviti. Neke od tih mjera nisu ciljane, i to smanjenje porezne stope za račune za električnu energiju kućanstava, sniženje cijena potrošačkih tarifa ili smanjenje trošarina na naftu. Na državni deficit utječu troškovi pružanja privremene zaštite raseljenim osobama iz Ukrajine, za koje se u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. predviđa da će iznositi 0,1 % BDP-a u 2022. i 0,2 % u 2023.[15]

(17) Vijeće je 18. lipnja 2021. preporučilo Cipru[16] da u 2022. zadrži poticajan smjer fiskalne politike, uključujući poticaj Mehanizma za oporavak i otpornost, te očuva ulaganja koja financira država. Preporučilo je i da Cipar, kada to gospodarski uvjeti dopuste, provodi fiskalnu politiku s ciljem postizanja razboritih srednjoročnih

---

14 Iznosi predstavljaju razinu godišnjih proračunskih troškova tih mjera poduzetih od jeseni 2021., uključujući tekuće prihode i rashode te, prema potrebi, mjere za kapitalne izdatke.

15 Pretpostavlja se da će ukupan broj raseljenih osoba iz Ukrajine u EU postupno dosegnuti 6 milijuna do kraja 2022., a njihova se geografska razmještenost procjenjuje na temelju veličine postojeće dijaspore, relativnog broja stanovnika države članice primateljice i stvarne razmještenosti raseljenih osoba iz Ukrajine diljem Unije od ožujka 2022. Kad je riječ o proračunskim troškovima po osobi, procjene se temelje na modelu mikrosimulacije Euromod Zajedničkog istraživačkog centra Komisije te se u obzir uzimaju novčani transferi na koje ljudi mogu imati pravo i naknade u naravi kao što su obrazovanje i zdravstvena zaštita.

16 Preporuka Vijeća od 18. lipnja 2021. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Cipra za 2021., SL C 304, 29.7.2021., str. 58.

fiskalnih pozicija i osiguravanja srednjoročne fiskalne održivosti, uz istodobno poticanje ulaganja radi povećanja potencijala za rast.

(18) Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2022. i podataka iz ciparskog Programa stabilnosti za 2022. predviđa se da će u 2022. smjer fiskalne politike biti uglavnom neutralan i iznositi +0.1 % BDP-a, dok je Vijeće preporučilo poticajan smjer fiskalne politike[17]. Cipar namjerava pružati kontinuiranu potporu oporavku koristeći se Mehanizmom za oporavak i otpornost za financiranje dodatnih ulaganja u skladu s preporukom Vijeća. Predviđa se da će se pozitivan učinak koji na gospodarsku aktivnost imaju rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima drugih fondova EU-a povećati za 0,7 % BDP-a u odnosu na 2021. Predviđa se da će učinak ulaganja koja financira država na fiskalni smjer politike u 2022. biti kontrakcijski i iznositi 0,6 postotna boda BDP-a[18]. Stoga Cipar ne planira zadržati ulaganja koja financira država. Ujedno se predviđa da će rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez novih mjera na prihodovnoj strani) u 2022. imati uglavnom neutralan učinak od 0,2 postotna boda na opći smjer fiskalne politike. To uključuje dodatni učinak mjera za ublažavanje gospodarskih i socijalnih posljedica povećanja cijena energije (0,1 % BDP-a) i troškova pružanja privremene zaštite raseljenim osobama iz Ukrajine (0,1 % BDP-a).

(19) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2022. predviđa se da će u 2023. smjer fiskalne politike iznositi +0,1 % BDP-a uz pretpostavku nepromijenjenih politika[19]. Predviđa se da će Cipar 2023. nastaviti upotrebljavati bespovratna sredstva iz Mehanizma za oporavak i otpornost za financiranje dodatnih ulaganja za potporu oporavku. Predviđa se da će se pozitivan učinak koji na gospodarsku aktivnost imaju rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima drugih fondova EU-a povećati za 0,3 postotna boda BDP-a u odnosu na 2022. Predviđa se da će učinak ulaganja koja financira država na fiskalni smjer politike u 2023. biti kontrakcijski i iznositi 0,1 postotni bod BDP-a[20]. Ujedno se predviđa da će rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez novih mjera na prihodovnoj strani) u 2023. imati uglavnom neutralan učinak od 0,1 postotni bod na opći smjer fiskalne politike. To uključuje učinak postupnog ukidanja mjera za ublažavanje posljedica povećanja cijena energije (0,2 % BDP-a) i dodatne troškove pružanja privremene zaštite raseljenim osobama iz Ukrajine (0,1 % BDP-a).

(20) U Programu stabilnosti za 2022. očekuje se da će se suficit opće države postupno povećati na 1,5 % BDP-a u 2024. i na 1,7 % do 2025. Stoga se predviđa da će deficit opće države tijekom trajanja programa ostati ispod 3 % BDP-a. U tim se predviđanjima pretpostavlja smanjenje određenih javnih rashoda, posebno subvencija, te ograničavanje rasta drugih, uključujući intermedijarnu potrošnju i socijalne transfere u naravi. Predviđa se i smanjenje javnih ulaganja kao postotka BDP-a nakon vrhunca u 2022. Prema programu, očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u smanjiti do 2025., točnije na 81 % u 2024. i zatim na 76,7 % u 2025. Na temelju analize

---

17 Negativan (pozitivan) predznak pokazatelja odgovara prekomjernom (nedovoljnom) rastu primarnih rashoda u usporedbi sa srednjoročnim gospodarskim rastom, što upućuje na ekspanzivnu (kontrakcijsku) fiskalnu politiku.

18 Predviđa se da će učinak ostalih kapitalnih rashoda koje financira država biti neutralan i iznositi 0,0 postotnih bodova BDP-a.

19 Negativan (pozitivan) predznak pokazatelja odgovara prekomjernom (nedovoljnom) rastu primarnih rashoda u usporedbi sa srednjoročnim gospodarskim rastom, što upućuje na ekspanzivnu (kontrakcijsku) fiskalnu politiku.

20 Predviđa se da će učinak ostalih kapitalnih rashoda koje financira država biti kontrakcijski i iznositi 0,2 postotnih bodova BDP-a.

Komisije čini se da su rizici za održivost duga u srednjoročnom razdoblju srednje razine.

(21) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) i kriterijem 2.2. iz Priloga V. Uredbi (EU) 2021/241, plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno nadopunjuju i trebaju se provesti do 2026. Doprinose svladavanju svih ili znatnog dijela ekonomskih i socijalnih izazova navedenih u preporukama za pojedinu zemlju koje je Vijeće uputilo Cipru u postupku europskog semestra 2019. i 2020., uz sve preporuke za pojedinu zemlju izdane do datuma donošenja plana. Konkretno, odnose se na javne financije i zdravstvenu zaštitu, tržište rada i socijalnu politiku, obrazovanje i vještine, javna i privatna ulaganja te zelenu i digitalnu tranziciju, strukturne reforme za poboljšanje funkcioniranja javnog sektora, borbu protiv korupcije i olakšavanje smanjenja neprihodonosnih kredita u bankarskom sektoru.

(22) Očekuje se da će provedba plana za oporavak i otpornost Cipra pridonijeti daljnjem napretku u zelenoj i digitalnoj tranziciji. Mjerama potpore klimatskim ciljevima na Cipru namijenjeno je 41 % ukupnih sredstava dodijeljenih u okviru plana, dok je mjerama potpore digitalnim ciljevima namijenjeno 23 % ukupnih sredstava dodijeljenih u okviru plana. Potpuna provedba plana za oporavak i otpornost, u skladu s relevantnim ključnim etapama i ciljnim vrijednostima, pomoći će Cipru da se brzo oporavi od posljedica krize uzrokovane bolešću COVID-19, uz istodobno jačanje otpornosti. Sustavno uključivanje socijalnih partnera i drugih relevantnih dionika i dalje je važno za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost, kao i drugih ekonomskih politika i politika zapošljavanja izvan okvira plana, kako bi se osigurala opća odgovornost za cjelokupni program politike.

(23) Cipar je 30. prosinca 2021. dostavio sporazum o partnerstvu i ostale programske dokumente kohezijske politike[21]. U skladu s Uredbom (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. Cipar treba uzeti u obzir relevantne preporuke za pojedinu zemlju pri programiranju fondova kohezijske politike za razdoblju 2021.–2027. To je preduvjet za poboljšanje učinkovitosti i maksimalno povećanje dodane vrijednosti financijske potpore koju će primiti iz fondova kohezijske politike, uz istodobno promicanje koordinacije, komplementarnosti i usklađenosti između tih fondova i drugih instrumenata i fondova Unije. Uspješna provedba Mehanizma za oporavak i otpornost i programa kohezijske politike ovisi i o uklanjanju prepreka ulaganjima radi potpore zelenoj i digitalnoj tranziciji i uravnoteženom teritorijalnom razvoju.

(24) Osim gospodarskih i socijalnih izazova obuhvaćenih planom za oporavak i otpornost, Cipar se suočava s dodatnim izazovom povezanim s upravljanjem subjektima u državnom vlasništvu. Sustav upravljanja ima nedostatke u odnosu na međunarodne standarde (npr. smjernice o korporativnom upravljanju subjektima u državnom vlasništvu Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj i Priručnik Svjetske banke za korporativno upravljanje subjektima u državnom vlasništvu), što negativno utječe na produktivnost i poslovno okruženje Cipra. Konkretno, većom transparentnošću i većom odgovornošću u pogledu financijske uspješnosti i javnih ciljeva povećala bi se

[21] Uredba (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju zajedničkih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike. SL L 231, 30.6.2021., str. 159.

učinkovitost i djelotvornost subjekata u državnom vlasništvu. Isti bi učinak imala i primjena najboljih postupaka iz prakse kao što su transparentan postupak imenovanja osoba u upravljačka tijela subjekata u državnom vlasništvu koji se temelji na zaslugama i prijenos odgovornosti za subjekte u državnom vlasništvu s resornih ministarstava usmjerenih na politike na posebno središnje tijelo. Otvaranjem komercijalno održivih tržišta na kojima subjekti u državnom vlasništvu trenutačno imaju dominantan položaj (npr. obnovljivi izvori energije) povećala bi se učinkovitost tih tržišta, ubrzala bi se zelena i digitalna tranzicija te bi se pridonijelo diversifikaciji gospodarstva. Poduzimanjem mjera u pogledu subjekata u državnom vlasništvu upravljanje na Cipru postalo bi učinkovitije, a tržište za lokalna i strana poduzeća pravednije i transparentnije. To je u skladu s ciljevima dugoročne strategije za Cipar i akcijskim planom na kojem se temelji (u okviru inicijative „Modernizacija poduzeća u državnom vlasništvu i stvaranje pravih poticaja za inovacije i učinkovitost"). Politike usmjerene na poboljšanje upravljanja subjektima u državnom vlasništvu mogu pridonijeti smanjenju državnog duga jer bi se boljim upravljanjem tim subjektima povećala učinkovitost javnog sektora, a mogle bi pridonijeti i poboljšanju poslovnog okruženja i povećanju potencijalnog rasta.

(25) Na temelju ovlasti koje su šefovi država ili vlada EU-a utvrdili u Izjavi iz Versaillesa, planom REPowerEU nastoji se čim prije postupno ukinuti ovisnost Europske unije o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. U tu svrhu, u dijalogu s državama članicama utvrđuju se najprikladniji projekti, ulaganja i reforme na nacionalnoj i regionalnoj razini te na razini EU-a. Cilj je tih mjera smanjiti sveukupnu ovisnost o fosilnim gorivima i potaknuti odmak od uvoza fosilnih goriva iz Rusije.

(26) Puni potencijal obnovljivih izvora energije na Cipru mogao bi se dodatno iskoristiti i ubrzati, posebno daljnjim pojednostavnjenjem postupaka izdavanja dozvola i daljnjim ulaganjima u solarne sustave. Na Cipru se trenutačno ne upotrebljava plin, ali udio nafte u strukturi izvora energije iznosi 85,6 %. S obzirom na velike fluktuacije cijena energije na globalnim tržištima, za održivost ciparskog gospodarstva ključno je smanjiti njegovu veliku ovisnost o nafti. Opskrba naftom u potpunosti ovisi o uvozu, ali uvoz nafte iz Rusije iznosi svega 1 %, što je znatno ispod prosjeka EU-a od 23 %[22]. Kako bi se diversificirala opskrba energijom i smanjila ovisnost o uvozu, Cipru bi koristilo ubrzavanje razvoja infrastrukture za uvoz plina koja je kompatibilna s vodikom i dodatnih elektroenergetskih interkonekcija kako bi se olakšalo širenje obnovljivih izvora energije. Preporučuje se da nova ulaganja u plinsku infrastrukturu i mreže budu, ako je moguće, otporna na buduće promjene kako bi se budućom prenamjenom za održiva goriva omogućila njihova dugoročna održivost. Osim toga, politike energetske učinkovitosti mogle bi se proširiti i ubrzati, među ostalim u području prometa, kako bi se obuzdao rast potrošnje energije, koji je znatno iznad prosjeka EU-a. Očekuje se da će mjere energetske učinkovitosti pomoći i u rješavanju energetskog siromaštva s kojim se suočava velik udio stanovništva (20,9 %), među ostalim, prema potrebi, upotrebom sredstava kohezijske politike. Kako bi bio u skladu s ciljevima paketa „Spremni za 55", Cipar bi trebao dodatno povećati ambicije za smanjenje emisija stakleničkih plinova i povećanje udjela obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti.

(27) Iako će ubrzanje prelaska na klimatsku neutralnost i napuštanja fosilnih goriva stvoriti znatne troškove restrukturiranja u više sektora, Cipar može iskoristiti mehanizam za

[22] Eurostat (2020.), udio uvoza iz Rusije u odnosu na ukupni uvoz prirodnog plina, nafte i kamenog ugljena. U prosjeku za EU-27 ukupni uvoz obuhvaća uvoz iz zemalja izvan EU-27. Ukupni uvoz za Cipar uključuje trgovinu unutar EU-a. Nafta uključuje sirovu naftu i naftne derivate.

pravednu tranziciju u kontekstu kohezijske politike kako bi smanjio socioekonomske posljedice tranzicije u najteže pogođenim regijama. Osim toga, Cipar može iskoristiti i Europski socijalni fond plus kako bi poboljšao mogućnosti za zapošljavanje i ojačao socijalnu koheziju.

(28) Uzimajući u obzir Komisijinu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program stabilnosti za 2022. i njegovo je mišljenje[23] navedeno u preporuci 1. u nastavku.

(29) Imajući u vidu blisku međusobnu povezanost gospodarstava država članica europodručja i njihov zajednički doprinos funkcioniranju ekonomske i monetarne unije, Vijeće je državama članicama europodručja preporučilo da mjere za provedbu preporuke o ekonomskoj politici europodručja poduzmu i u okviru svojih planova za oporavak i otpornost. Za Cipar se to posebno odražava u preporukama 1. i 2. u nastavku.

(30) Uzimajući u obzir detaljno preispitivanje koje je provela Komisija i tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Nacionalni program reformi za 2022. i Program stabilnosti za 2022. Preporuke Vijeća donesene u skladu s člankom 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 navedene su u preporukama 1., 2., 3. i 4. u nastavku. Preporukama 1. i 2. pridonosi se i provedbi Preporuke za europodručje, konkretno provedbi prve i četvrte preporuke za europodručje. Fiskalne politike iz preporuke 1. pridonose, među ostalim, uklanjanju neravnoteža koje su povezane s visokim državnim dugom. Politikama iz preporuke 2. pridonosi se, među ostalim, uklanjanju neravnoteža povezanih s visokim privatnim dugom ograničavanjem prekomjernog zaduživanja privatnog sektora. Njima se uklanjaju i neravnoteže povezane s visokim državnim dugom i deficitom tekućeg računa diversifikacijom gospodarstva te neravnoteže povezane s visokom razinom neprihodonosnih kredita. Politikama iz preporuke 3. pridonosi se, među ostalim, uklanjanju neravnoteža povezanih s visokim državnim dugom povećanjem učinkovitosti vlade i dugoročnog rasta te neravnoteža povezanih s privatnim i vanjskim dugom povećanjem dugoročnog rasta. Politikama iz preporuke 4. pridonosi se, među ostalim, uklanjanju slabosti povezanih s visokim vanjskim dugom u dugoročnom razdoblju.

PREPORUČUJE da] Cipar u 2022. i 2023. poduzme mjere kojima je cilj:

1. Osigurati da rast tekućih rashoda koje financira država u 2023. bude u skladu s općim neutralnim smjerom politike, uzimajući u obzir stalnu privremenu i ciljanu potporu kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanje cijena energije i osobama koje bježe iz Ukrajine. Trenutačnu potrošnju prilagoditi razvoju situacije. Povećati javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju te energetsku sigurnost, među ostalim upotrebom Mehanizma za oporavak i otpornost, plana RePowerEU i drugih fondova EU-a. U razdoblju nakon 2023. provoditi fiskalnu politiku s ciljem postizanja razboritih srednjoročnih fiskalnih pozicija.

2. Nastaviti s provedbom plana za oporavak i otpornost, u skladu s ključnim etapama i ciljnim vrijednostima iz Provedbene odluke Vijeća od 28. srpnja 2021. Brzo dovršiti pregovore s Komisijom o programskim dokumentima kohezijske politike za razdoblje 2021.–2027. u cilju početka njihove provedbe.

3. Poduzeti mjere za poboljšanje upravljanja subjektima u državnom vlasništvu u skladu s međunarodnim standardima.

[23] Na temelju članka 5. stavka 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97.

4. Smanjiti ukupnu ovisnost o fosilnim gorivima i dodatno diversificirati opskrbu energijom ubrzavanjem uvođenja obnovljivih izvora energije, posebno daljnjim pojednostavnjenjem postupaka izdavanja dozvola i širenjem fotonaponskih sustava. Razviti energetske interkonekcije sa susjednim zemljama, uz istodobno proširenje i ubrzavanje mjera energetske učinkovitosti, među ostalim u prometnom sektoru.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće
Predsjednik